ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАЎ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ГАЗЕТА УЗНАГАРОДЖАНА ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

1988 г.
7
СТУДЗЕНЯ
№ 1 (1559)

Беларускі універсітэт

ТЭЛЕТАЙП

УЧОРА · СЁННЯ · ЗАЎТРА

«ТВОЙ УКЛАД У ПЕРАБУДОВУ»

— пад такім дэвізам пачалася ў канцы мінулага года атэстацыя камуністаў, якая пройдзе ў кожнай партыйнай арганізацыі універсітэта і закончыцца сёлета. Мэта яе — выявіць, ці адпавядае камуніст свайму высокаму званню і які ўклад уносіць ён у справу перабудовы.

Ж. КРУГЛІКАВА.

АБ СТАНЕ І МЕРАХ

па ўдасканаленню выкладання грамадскіх навук ішла размова ў паведамленні прарэктара па вучэбнай рабоце, прафесара У. С. Багданава на чарговым пасяджэнні вучонага савета БДУ імя У. І. Леніна.

Дэкан фізічнага факультэта, дацэнт В. А. Гайсёнак інфармаваў аб выкананні рашэнняў савета па далейшаму паляпшэнню інтэграцыі універсітэта з прамысловымі прадпрыемствамі, арганізацыямі і ўстановамі, а са справаздачай «Аб выніках работы студэнцкіх будаўнічых атрадаў у 1987 годзе і задачах па падрыхтоўцы да летняга семестра 1988 года» выступіў намеснік сакратара камітэта камсамола па працоўнаму выхаванню В. Бойка.

На пасяджэнні вучонага савета разгледжаны некаторыя арганізацыйныя пытанні.

З. АЛЯКСАНДРАВА.

ВЕЧАР ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНАЙ ДРУЖБЫ

арганізавалі студэнты І курса аддзялення гісторыі партыі гістфака ў інтэрнаце № 1. Пачаўся ён тэарэтычнай канферэнцыяй, на якой з паведамленнямі выступілі студэнты аддзялення М. Русу, Я. Міцюхіна, І. Стасеў, В. Брычыкаў, І. Бурчак, А. Лачвілава.

Потым былі канцэрт мастацкай самадзейнасці, выстаўка студэнцкіх кулінарных вырабаў, а ў канцы — чай: па-армянску, па-грузінску, па-казахску, па-туркменску.

Ч. ВІКТАРАЎ.

ПЕРШЫНСТВО БДУ

па класічнай барацьбе вызначыла каманды-пераможцы. Адпаведна першае, другое і трэцяе месцы занялі юрфак, геафак і фізфак.

У асабістым першынстве ў розных вагавых катэгорыях мацнейшымі былі А. Кухарэнка (ФПМ), І. Судакоў, К. Буднік, Я. Навумчык, В. Бракарэнка (фізфак), А. Плотнікаў, А. Лашын, А. Крылісценка (юрфак) і П. Кірыльчук (геафак).

А. МАКСІМАЎ.

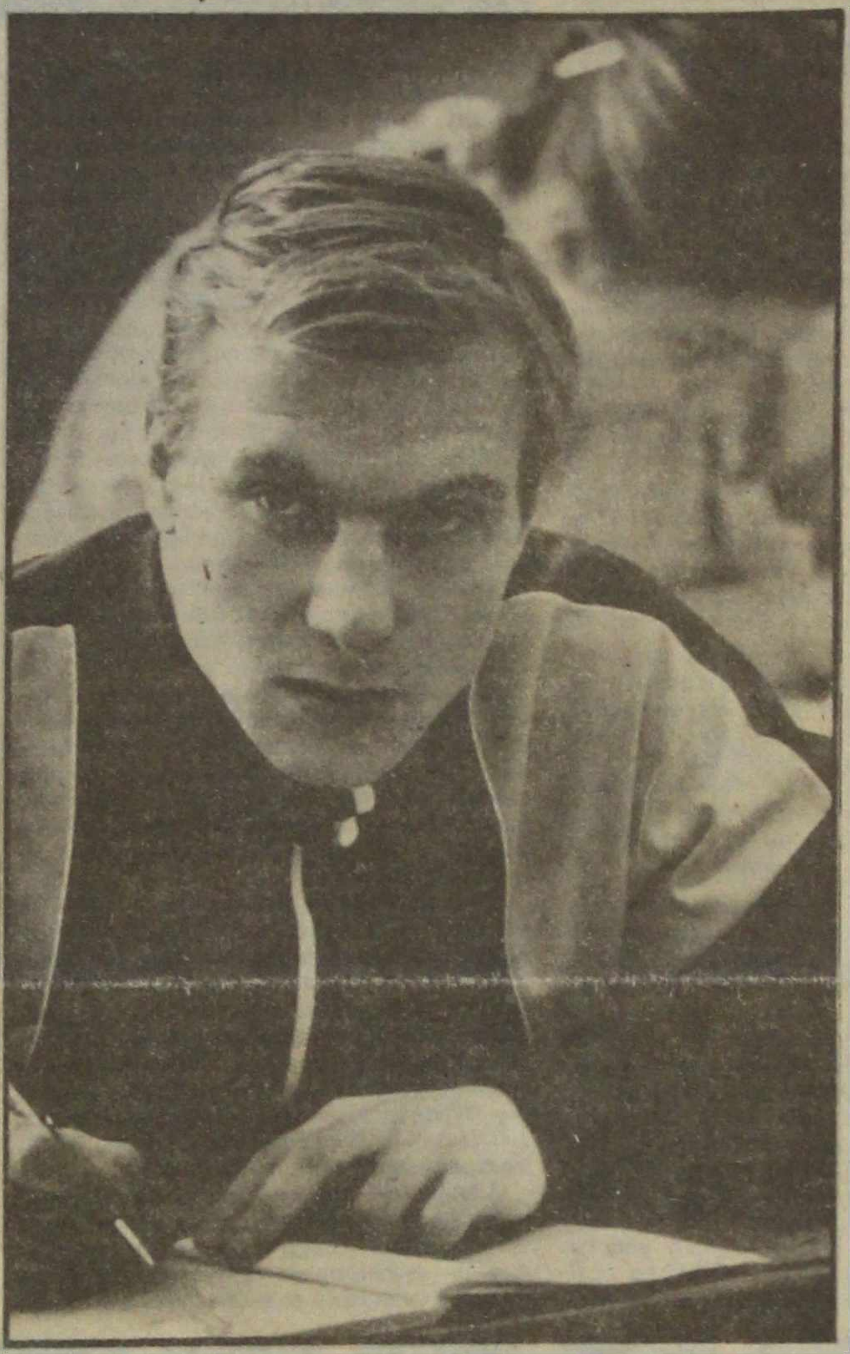

Гэта пра яго, Мікалая Рубанава, студэнта 1-й групы III курса пачулі мы на факультэце радыёфізікі і электронікі такія словы. Падзівіліся: не заўсёды такія аднадушныя ў сваіх выказваннях студэнты і выкладчыкі. А пачыналася ўсё, мабыць, з самай першай сесіі, калі ў заліковцы адна за адной паяўляліся пяцёркі. Здавалася, самі сабой. І ніхто не ведаў, колькі патрабавалася цярплівасці і настойлівасці. Зараз, перад наступнай сесіяй, таксама не абысціся без хвалявванняў: у час службы ў радах Узброеных Сіл старшыні Рубанаву было не да канспектаў і падручнікаў.

Пасля размовы з Колем зразумелі яшчэ і тое, як нялёгка быць старастам групы і старшынёй прафсаюзнага бюро адначасова, бо кожны дзень адчуваеш на сабе ўважлівыя позіркі сяброў:

— А як на гэты раз атрымаецца?

Фота С. ПЛЫТКЕВІЧА.

ІНТЭРВ'Ю Ў НУМАР

Два пытанні дырэктару

НАВАТ першакурснік на пытанне: «Хто самы няўлоўны чалавек у студэнцкім гарадку?» дасць адказ адназначна:

— Зразумела, яго дырэктар.

Але сёння Аляксей Сяргеевіч Глагольеў «хаваўся» зусім недалёка: у пакоі з шыльдай «Дырэктар», што знаходзіцца на першым паверсе інтэрната № 2. А палове пятай я застаю яго на рабочым месцы, каб пачуць адказ на пытанні, якія хвалююць не толькі «інтэрнацкае» студэнцтва.

— Аляксей Сяргеевіч, ці адбыліся нейкія змены да лепшага ў жыцці інтэрнатаў за мінулы год?

— Упэўнена адказваю: адбыліся. Самае галоўнае, лічу, наладжванне новай прапускной сістэмы ў самых вялікіх інтэрнатах. Уведзена так званая сустрэчная сістэма прапускоў.

Так, дырэктар мае на ўвазе іменна тую новую сістэму, пра якую гэтак крытычна выказваюцца многія студэнты. У чым жа справа?

Сустрэчная сістэма прапускоў дае свае вынікі пры наяўнасці апаратуры, якой павінен карыстацца вахцёр пры паведамленні аб каардынатах выклікаемага. Працуе ўстаноўка ў шостым, сёмым і другім інтэрнатах. Іншая справа, што ёю чамусьці не карыстаюцца. Думаю, таму, што госці проста не ведаюць пра яе існаванне.

Мне на памяць прыйшоў адзін выпадак. Неадкладна, запрасілі да тэлефона жыхара з другога паверха. Вахцёр жа шукала ў холе, хто б паклікаў студэнта да трубкі. Чаму ж прастойвае ўстаноўка?

— Але новаўвядзенні не абмяжоўваюцца толькі гэтай сістэмай,— працягвае размову дырэктар.— У гэтым годзе плануецца часткова закупіць у інтэрнаты драўляныя ложкі, новыя тумбачкі, паліцы, у ленінскіх пакоях паставіць мяккую мэблю, карацей, палепшыць бытавыя ўмовы студэнтаў. У інтэрнаце № 2 будзем рабіць рамонт. І яшчэ. Ёсць адна прынцыпова новая думка: стварэнне будаўнічых атрадаў для работы ў інтэрнаце. У хуткім часе гэта пытанне будзем вырашаць.

— Напэўна, ёсць значная дапамога з боку...

— Студэнцкіх саветаў? — здагадаўся дырэктар.— Тут вы памыляецеся ў ацэнцы іх дзейнасці. Зразумела, ёсць і працавітыя, у прыватнасці студсаветы інтэрнатаў №№ 6, 7. Але ў цэлым у іх дзейнасці пераважае пасіўнасць, няўменне арганізаваць справу. Прыклад гэтаму — штодзённыя канфлікты з вахцёрам з-за адсутнасці прапускных дакументаў. Але, нягледзячы на такі значны «мінус», прэтэнзій з боку міліцыі Ленінскага раёна да інтэрнатаў БДУ няма.

Што ж, наогул аптымістычна скончылася інтэрв'ю. Дырэктар студгарадка ўжо заняты будзённымі, бягучымі пытаннямі.

Інтэрв'ю правяла Э. САЕВІЧ.

НЯДАЎНА АДБЫЛАСЯ V партыйная канферэнцыя БДУ імя У. І. Леніна. На ёй заслухана справаздача парткома па кіраўніцтву перабудовай, з якой выступіў сакратар партыйнага камітэта М. І. Юрчук. У спрэчках выступілі: В. Л. Ламака — сакратар партыйнай арганізацыі хімічнага факультэта; Т. І. Прытыцкая — загадчыца кафедры гісторыі КПСС прыродазнаўчых факультэтаў; Я. С. Варапай — загадчык лабараторыі НДІ ПФП, намеснік сакратара партбюро інстытута; В. П. Кузьмянкоў — дырэктар ІПК выкладчыкаў грамадскіх навук; А. Жук — сакратар камітэта камсамола універсітэта; Б. Папін — студэнт гістарычнага факультэта; А. А. Лойка — загадчык кафедры беларускай літаратуры; А. С. Міхалеў — загадчык кафедры кібернетыкі; Л. І. Кісялеўскі — рэктар універсітэта; М. І. Акімаў — дырэктар СКТБ з дsocледнай вытворчасцю; І. П. Чэпа — намеснік дэкана падрыхтоўчага факультэта, сакратар партыйнай арганізацыі.

У рабоце V партыйнай канферэнцыі БДУ імя У. І. Леніна прынялі ўдзел В. А. Пячэннікаў — сакратар ЦК КПБ; М. І. Даніловіч — намеснік загадчыка аддзела навукі і навучальных устаноў ЦК КПБ; М. А. Залескі — першы сакратар Маскоўскага РК КПБ; У. Д. Атрошчанка — загадчык аддзела навукі і навучальных устаноў Мінскага АК КПБ; В. У. Мулярчык — загадчык аддзела навукі і навучальных устаноў Мінскага ГК КПБ; М. М. Мяшкоў — міністр вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР.

Кур'ер канферэнцыі

НАЙБОЛЬШ ШМАТЛІКІМІ

з'яўляліся дэлегацыі гістарычнага — 74 чалавекі, юрыдычнага — 72, фізічнага — 60, НДІ ПФП імя А. Н. Сеўчанкі — 46 чалавек.

СЯРОД ДЭЛЕГАТАЎ

канферэнцыі два Героі Савецкага Саюза — камуністы Д. П. Жмуроўскі, М. Я. Зайцаў, ветэраны партыі В. С. Былінскі, А. В. Яраксін, Я. Ф. Плюта, старэйшыя работнікі універсітэта І. Р. Некрашэвіч, М. Т. Раманоўскі, Л. М. Шнеерсон, а таксама адзін акадэмік, чатыры члены-карэспандэнты Акадэміі навук БССР, восемдзесят адзін доктар навук, кандыдаты навук. Прысутнічалі два лаўрэаты Ленінскай прэміі, чатыры — Дзяржаўнай прэміі СССР, пяць — прэміі Савета Міністраў СССР, тры — Дзяржаўнай прэміі БССР, пяць — прэміі Ленінскага камсамола Беларусі. Ганаровае званне заслужанага дзеяча навукі, навукі і тэхнікі, культуры, работніка вышэйшай школы маюць 31 дэлегат.

ПАСПЯХОВА СУАДНОСЯЦЬ

выдатную і добрую вучобу з актыўным удзелам у жыцці універсітэта 117 дэлегатаў-студэнтаў.

ПАВЫШЭННЮ АКТЫЎНАСЦІ

жанчын у навуковай, вучэбнай і грамадскай рабоце універсітэта садзейнічае стварэнне жаночых саветаў. З агульнай колькасці дэлегатаў канферэнцыі жанчыны складаюць каля 23 працэнтаў. Сярод іх — восем дактароў навук, восемдзесят тры кандыдаты навук, дацэнты.

НА КАНФЕРЭНЦЫЮ ВЫБРАНЫ

134 удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны, якія са зброяй у руках абаранялі незалежнасць нашай Радзімы, а таксама воіны-інтэрнацыяналісты.

ЗНАЧНЫ ЎДЗЕЛ

у вучэбна-выхаваўчай, навукова-даследчай і грамадска-палітычнай рабоце партыйных, савецкіх, камсамольскіх органаў, грамадскіх арганізацый прымаюць удзельнікі канферэнцыі. Сярод іх: адзін член ЦК КПБ, адзін член гарадскога і два раённага камітэтаў партыі, адзін дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, пяць дэпутатаў гарадскога і раённага Саветаў, трыццаць чатыры сакратары пярвічных партыйных арганізацый, трыццаць два члены парткома, 97 партгрупоргаў. Многія дэлегаты выконваюць абавязкі членаў партыйных, прафсаюзных, камсамольскіх бюро.

«...НАШЫ ПОСПЕХІ Ў НАВУЦЫ ЗАЛЕЖАЦЬ АД НАВУКОВА-ПЕДАГАГІЧНЫХ КАДРАЎ». ● **СІСТЭМУ ПАРТЫЙНАЙ ВУЧОБЫ — НА ЯКАСНА НОВЫ ЎЗРОВЕНЬ!** ● **85 СТУДЭНЦКІХ АТРАДАЎ ПЕРАЛІЧЫЛІ Ў ГРАМАДСКА-КАРЫСНЫЯ ФОНДЫ ЗВЫШ 52 ТЫСЯЧ РУБЛЁЎ.** ● **ІНТЭРНАТЫ — НА СТУДЭНЦКАЕ САМАКІРАВАННЕ!**

ЁСЦЬ ПЫТАННІ!

Якім быць выкладанню?

РАЗВАЖАЕ ЗАГАДЧЫЦА КАФЕДРЫ ГІСТОРЫІ КПСС ПРЫРОДАЗНАЎЧЫХ ФАКУЛЬТЭТАЎ Т. І. ПРЫТЫЦКАЯ.

ПЕРАД намі, грамадазнаўцамі, стаіць задача павышэння тэарэтычнай каштоўнасці даследаванняў, ролі практычных рэкамендацый і іх укаранення, узмацнення выхаваўчай функцыі грамадазнаўчых навук. Як мы перабудоўваемся? Чаго паспелі мы дасягнуць, якія цяжкасці, што неабходна яшчэ зрабіць?

Значна павялічылася праслухоўванне праблемных лекцый з абавязковым іх абмеркаваннем. За першы семестр правялі восем такіх лекцый і тры семінары. Шырокае распаўсюджанне атрымала правядзенне семінарскіх заняткаў па метаду малых груп, семінараў-канферэнцый, дыскусій, «круглых сталоў», экскурсій у музеі Мінска. З мэтай кантролю за самастойнай работай студэнтаў вырашана праводзіць штомесячныя гутаркі-калёквіумы ў сетцы семінарскіх гадзін.

Але нявырашаныя пытанні па-ранейшаму застаюцца. Затрымлівае перабудову вучэбнага працэсу адсутнасць новых падручнікаў і дапаможнікаў па гісторыі КПСС. Мы валодаем мінімумам тэхнічных сродкаў навучання. Аднак і іх выкарыстоўваем недастаткова з-за адсутнасці якаснага дыдактычнага матэрыялу і методыкі. Неабходна грунтоўна ўдасканальваць сістэму падрыхтоўкі кадраў гісторыкаў вышэйшай кваліфікацыі. Наспеў час вырашаць пытанне аб стварэнні пры універсітэце дактарантуры.

ПЕРАБУДОВЕ — ПАРТЫЙНАЕ КІРАЎНІЦТВА

АДНОЙ з важнейшых і неадкладных задач партыйнай арганізацыі, усяго калектыву універсітэта з'яўляецца перабудова нашай работы з мэтай карэннага павышэння якасці падрыхтоўкі спецыялістаў, развіцця навукі, інтэграцыі адукацыі, навукі і вытворчасці.

Якія ж у нас рэзультаты гэтай работы?

Выконваючы рашэнні красавіцкага (1985 г.) Пленума ЦК КПСС і XXVII з'езда партыі, пастанову Бюро ЦК КПБ «Аб рабоце рэктарата і парткома БДУ імя У. І. Леніна па павышэнню якасці падрыхтоўкі спецыялістаў...», рашэнні IV партыйнай канферэнцыі універсітэта, мы заклалі першыя цагліны ў будынак перабудовы. Удасканальваўся вучэбны працэс, атрымалі развіццё новыя формы яго кааперацыі з навукай і вытворчасцю. Адкрыты міжгаліновы факультэт павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў па прыкладной матэматыцы. Выпрацоўваюцца эфектыўныя формы сувязі ВНУ са школай. Створаны тры комплексныя творчыя маладзёжныя калектывы, адзін з якіх удастоены ў 1986 годзе прэміі Ленінскага камсамола Беларусі. У дні работы XXVII з'езда КПСС інтэрнат № 6 БДУ пераведзены на самакіраванне. Яно пачало ўкараняцца ў многія сферы жыцця і дзейнасці нашага студэнцтва. Развіваецца новая форма студэнцкага будаўнічага руху — круглагадовыя навукова-вытворчыя студэнцкія атрады, арганізаваны першы МЖК і інш.

Студзеньскі (1987 г.) Пленум ЦК КПСС, зацверджаныя ЦК партыі «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне» канкрэтызавалі нашы задачы, паглыбілі іх разуменне, вызначылі шляхі іх рэалізацыі, даказалі неабходнасць унясення карэктыў у змест, формы і метады партыйнай работы.

Партыйны камітэт, партбюро факультэтаў і падраздзяленняў, партгрупы праводзілі арганізацыйна-палітычную работу па вывучэнню матэрыялаў XXVII з'езда КПСС, студзеньскага (1987 г.) Пленума ЦК КПСС, дакументаў «Асноўных напрамкаў перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне» і вызначылі шляхі іх рэалізацыі.

Для ўзмацнення партыйнага кіраўніцтва перабудовай партыйны камітэт паставіў задачу падняць на якасна новы ўзровень кіраўніцтва партыйнымі арганізацыямі, павысіць іх ролю і дзелавітасць у вырашэнні пастаўленых задач. З гэтай мэтай на бюро парткома вывучаліся практыка партыйнай работы партбюро хімічнага і фізічнага факультэтаў, стыль і метады работы партарганізацый СКТБ з доследнай вытворчасцю і гістарычнага факультэта, практыка падрыхтоўкі і правядзення сходаў і пасяджэнняў партбюро на факультэце журналістыкі, вопыт работы партыйнай арганізацыі НДІ ПФП па развіццю крытыкі і самакрытыкі, па рабоце з пісьмамі і скаргамі працоўных. Рэарганізавана структура партыйных арганізацый: створаны партарганізацыі кафедраў грамадскіх навук.

ПАРТЫЙНЫ камітэт пастаянную ўвагу ўдзяляў падбору, расстаноўцы, выхаванню і абнаўленню кадраў, павышэнню іх ініцыятывы, дзелавітасці і адказнасці. У справаздачны перыяд былі зменены дэканы пяці факультэтаў і загадчыкі шэрагу кафедраў. Распрацаваны перспектыўны план работы з кадрамі на XII пяцігодку. Праводзіцца грамадска-палітычная атэстацыя ўсіх камуністаў пад дэвізам «Твой уклад у перабудову і паскарэнне». Штогод пераглядаецца састаў рэзерву і праводзяцца гутаркі ў парткоме з кіраўнікамі падраздзяленняў аб стане работы з кадрамі. Праходзіла праверка практычнымі справамі работнікаў, што ўваходзяць у рэзерв.

Важнае значэнне партыйны камітэт надае заслухоўванню справаздач кіраўнікоў. На бюро парткома трымалі справаздачы рэктар Л. І. Кісялеўскі, прарэктар Л. М. Давыдзенка, старшыня прафкома Г. В. Мацвееў, дэканы факультэтаў, загадчыкі кафедраў. Пры гэтым мы імкнуліся глыбока і ўсебакова вывучыць работу кіраўніка, даваць прынцыповыя ацэнкі.

Для павышэння дзелавітасці, прынцыповасці і ўзаемнай патрабавальнасці важна развіваць гэту форму партыйнай работы ў падраздзяленнях.

Партыйны камітэт вялікую ўвагу надаваў удасканаленню партыйнага кіраўніцтва грамадскімі арганізацыямі і камсамолам. Па апошняму пытанню партыйны камітэт заслухоўваўся ў 1986 годзе на бюро Маскоўскага райкома. Былі выказаны крытычныя заўвагі па рабоце з камсамольскімі групамі.

Для павышэння актыўнасці працоўных калектываў даручана прафкому перагледзець умовы сацыялістычнага спаборніцтва з мэтай больш глыбокай накіраванасці на паскарэнне сацыяльнага развіцця калектыву. Выяўлена наступная заканамернасць. Пераможцы сацыялістычнага спаборніцтва займаюць вядучыя пазіцыі і ў перабудове. Гэта фізічны факультэт, факультэт радыёфізікі і электронікі, ФПМ, механіка-матэматычны факультэт.

Асноўны рычаг перабудовы нашага грамадства — цесная інтэграцыя з вытворчасцю і навукай, пераход да новых прынцыпаў іх узаемадзеяння. Сувязь вучэбнага працэсу, навукі з вытворчасцю ажыццяўляецца галоўным чынам праз вучэбна-навукова-вытворчыя аб'яднанні і філіялы кафедраў. Тут найбольшыя поспехі ў фізічнага факультэта, факультэта радыёфізікі і электронікі, ФПМ, механіка-матэматычнага факультэта, горш ідуць справы ў геаграфічнага, хімічнага, біялагічнага факультэтаў. Партыйны камітэт ажыццяўляе сувязь з парткомамі прадпрыемстваў таксама ў рамках ВНВА. Ёсць у гісторыі парткома і сумесныя пасяджэнні з парткомам ВА «Інтэграл». Але відавочна, што сёння гэтыя сувязі патрэбна пашыраць і ўмацоўваць. Па дагаворанасці з парткомам ВА «Інтэграл» у лютым-сакавіку 1988 года плануецца правядзенне сумеснага сходу партыйна-гаспадарчых актываў БДУ і ВА «Інтэграл» у рамках ВНВА «БДУ — ВА «Інтэграл».

Перабудова вучэбнага працэсу ва універсітэце праходзіць шляхам скарачэння абавязковых аўдыторных заняткаў і развіцця самастойнай работы студэнтаў і новых форм і метадаў навучання. Перабудоўваюцца спецыялізацыі ў адпаведнасці з запытамі народнай гаспадаркі, вырашаецца пытанне умацавання і ўзбуйнення кафедраў, выяўлення слабых месц і іх ліквідацыі. Творча падыходзяць да гэтай работы фізічны і механіка-матэматычны факультэты, факультэт радыёфізікі і электронікі, журфак. Больш павольна працякае працэс на хімфаку, філфаку.

У духу часу было зроблена новаўвядзенне на падрыхтоўчым аддзяленні. Выпускныя экзамены ў гэтым годзе слухачы ПА здавалі членам экзаменацыйнай прыёмнай камісіі. Нешта накшталт дзяржпрыёмкі. З дапушчаных да экзаменаў 222 слухачоў вытрымалі іх 142. 80 чалавек атрымалі нездавальняючыя адзнакі, што склала 38 працэнтаў. Тым не менш конкурс у гэтым годзе на ПА не знізіўся. Вырашана прадоўжыць гэтую практыку. Аднак тут неабходна ўзмацніць кантроль за вучобай слухачоў і за іх бягучай паспяховасцю.

ПЕРАБУДОВА вучэбнага працэсу павінна адбывацца ў цеснай сувязі з карэнным павелічэннем камп'ютэрызацыі. На жаль, вылічальнай тэхнікі, якая сёння ў нас ёсць, не хапае. Наш вылічальны цэнтр не меў ды і зараз не мае перспектыўнага плана развіцця. Думаецца, яго патрэбна распрацаваць з улікам плануемага буйнага будаўніцтва універсітэта.

За апошнія гады ў нас пашырыўся кантынгент замежных навучэнцаў. У 1987—88 навучальным годзе вядзецца падрыхтоўка 1063 студэнтаў, аспірантаў і стажораў з 87 краін свету.

У цэлым у БДУ назапашаны пэўны станоўчы вопыт па арганізацыі вучэбнай, навукова-даследчай і палітыка-выхаваўчай работы з замежнымі навучэнцамі. У аснову яго пакладзены «Комплексны план прафесійнай падрыхтоўкі, ідэйна-палітычнага, маральна-этычнага і эстэтычнага выхавання замежных навучэнцаў на ўвесь перыяд вучобы ў Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна». Многія аспекты работы з імі знайшлі сваё адлюстраванне ў пастановах парткома універсітэта.

Разам з тым, у падрыхтоўцы спецыялістаў для замежных краін ёсць нявырашаныя праблемы і негатыўныя з'явы. Адна з самых вялікіх праблем ва ўсёй нашай выхаваўчай рабоце — канфлікты і розныя эксцэсы з удзелам замежнікаў. Найбольшая колькасць правапарушэнняў — у інтэрнатах. Характар паводзін замежнага студэнта ў інтэрнаце — у некаторай ступені сведчанне эфектыўнасці нашай ідэйна-выхаваўчай работы. Аднак, на жаль, эфектыўнасць гэта не заўсёды на належным узроўні. Адна з прычын — бытавая неўладкаванасць у некаторых інтэрнатах. Праведзеная не так даўно пашпартызацыя недахопаў у «другім доме» пацвердзіла гэта. У нас яшчэ не выкаранены выпадкі хуліганства, [illegible]ства, крад[illegible], амаральных паводзін студэнтаў. Не [illegible] належным узроўні пастаўлена работа і з савецкімі студэнтамі, якія жывуць разам з замежнымі. Тут нам неабходны адзіны комплексны план па ўдасканаленню інтэрнацыянальнага выхавання.

Універсітэт з'яўляецца буйнейшым навуковым цэнтрам рэспублікі. Перабудова вышэйшай школы ў галіне навукі прадугледжвае павелічэнне ў два-тры разы фундаментальных даследаванняў і даследаванняў прыкладнога характару. У нас ёсць нямала поспехаў і дасягненняў у навуцы. Значныя рэзультаты атрыманы калектывам НДІ ПФП. Аднак, развіваючы навуку, мы павінны памятаць, што адным з галоўных зараз з'яўляецца пытанне аб эфектыўнасці НДР, павелічэнне іх аддачы. У новых умовах неабходна па-новаму зірнуць і на пытанні арганізацыі НДР. У прыватнасці, некаторыя функцыі планавання мэтазгодна было б аддаць факультэтам, адначасова павысіўшы іх адказнасць за канчатковыя вынікі навукова-даследчай работы.

Буйныя навуковыя даследаванні зараз магчымы толькі пры ўмове аб'яднання дастаткова вялікіх калектываў, спецыялістаў розных профіляў. Патрэбна заўважыць, што работа па кааперацыі намаганняў кафедраў у прыярытэтных напрамках знаходзіцца ў пачатковым стане. У апошні час пяць кафедраў фізічнага факультэта выступілі з прапановай аб сумесным выкананні вялікай НДР па фундаментальных пытаннях малекулярнай электронікі. Мы павінны падтрымліваць такія ініцыятывы, развіваць новыя формы арганізацыі навуковых даследаванняў.

Нашы поспехі ў навукова-даследчай рабоце, развіцці навуковых даследаванняў цалкам залежаць ад паляпшэння якаснага саставу кіруючых і навукова-педагагічных кадраў. У цэлым мы можам ганарыцца нашым прафесарска-выкладчыцкім саставам і навуковымі супрацоўнікамі. У гэтым годзе выкананы план і сацыялістычныя абавязацельствы па абароне доктарскіх дысертацый і перавыкананы па кандыдацкіх. Аднак старэнне кадраў у нас адбываецца хутчэй, чым прыходзіць маладое папаўненне. У сувязі з гэтым мы павінны зрабіць усё магчымае, каб вакансіі пасад старэйшых навуковых супрацоўнікаў для падрыхтоўкі доктарскіх дысертацый былі запоўнены.

А якая ж грамадская думка наконт нашых кіруючых кадраў? Рэзультаты праведзенага аналізу дзелавых і асабістых якасцей кіраўнікоў універсітэта дазваляюць зрабіць вывад, што калектыў універсітэта выказвае давер рэктарату і парткому, ацаніўшы якасці вядучых кіраўнікоў дастаткова высока, у сярэднім 3,5 бала і больш. Асаблівым дэфіцытам у некаторых кіраўнікоў аказалася ўменне правільна рэагаваць на крытыку знізу.

ГАЛОЎНАЯ задача парткома, рэктарата, усіх грамадскіх арганізацый — падрыхтоўка не толькі высокакваліфікаваных, але і палітычна адукаваных, сацыяльна актыўных спецыялістаў. Важнейшай асаблівасцю фарміравання духоўнай культуры моладзі ў сучасных умовах з'яўляецца ўзрастанне маральных ацэнак падзей, якія адбываюцца, адпаведнасць нашых імкненняў справам і ўчынкам. Фундаментам палітычнай культуры асобы з'яўляецца веданне грамадскіх дысцыплін. У сувязі з гэтым на кафедры грамадскіх навук ускладваецца асаблівая адказнасць за перабудову.

Значную ролю ў фарміраванні грамадскай і палітычнай культуры павінна адыграць сістэма партыйнай вучобы. Мяркуючы па рабоце некаторых семінараў сеткі палітасветы механіка-матэматычнага, філалагічнага, гістарычнага факультэтаў, абмеркаванне пытанняў перабудовы ўносіць некаторае ажыўленне ў работу семінараў. Аднак у асноўным праходзяць яны па стэрэатыпных сцэнарыях. З мінулага года пры Маскоўскім райкоме партыі адкрыты філіял УМЛ — аддзяленне прапагандысцкага майстэрства, аднак гэтага відавочна недастаткова. Не апраўдвае сябе і адзіны палітдзень з-за празмернай зафармалізаванасці. Патрабуе паляпшэння і становішча з палітінфармацыямі ў студэнцкіх групах.

Партыйны камітэт ставіў перад факультэтамі задачу пастаяннага абнаўлення нагляднай агітацыі. Некаторыя поспехі можна адзначыць на факультэце журналістыкі, радыёфізікі і электронікі, фізфаку, гістфаку. Але на хімфаку і філфаку гэтага дабіцца не ўдалося. Калідоры юрфака, мехмата, ФПМ загрувашчаны велізарнымі малаінфарматыўнымі стэндамі.

Гаворачы аб інтэрвыхаванні, мы звычайна абмяжоўваемся работай з замежнікамі. І часта забываем, што жывём у шматнацыянальнай рэспубліцы і ў нас з'явіліся свае нацыянальныя праблемы: захавання нацыянальнай культуры, гісторыі, расшырэння сфер выкарыстання нацыянальнай мовы. Але да нядаўняга часу гэтым ніхто не займаўся. На жаль, і сёння ні філфак, ні гістфак не сталі ініцыятарамі канкрэтнай праграмы па прапагандзе беларускай мовы і літаратуры, па паглыбленаму вывучэнню нацыянальнай гісторыі і культуры. А моладзь пачала займацца сама. Узніклі клубы, гурткі, нефармальныя аб'яднанні. Сярод іх з'явіліся экстрэмісцкі і нацыяналістычна настроеныя людзі. Мы павінны дапамагчы моладзі, каб такія нефармальныя аб'яднанні мелі сваё патрыятычнае і сацыялістычнае гучанне, каб яны з поўнай аддачай выканалі сваю задачу.

Універсітэт мае шматгадовы вопыт працоўнага выхавання студэнцтва. У трэцім працоўным семестры сёлета прынялі ўдзел звыш 2200 студэнтаў універсітэта. 85 студэнцкіх атрадаў асвоілі звыш 3 млн. рублёў капіталаўкладанняў. Пералічана ў грамадска-карысныя фонды звыш 52 тысяч рублёў. Паспяхова правялі працоўны семестр атрады фізічнага, механіка-матэматычнага факультэтаў. Аднак мелі месца і сур'ёзныя недахопы пры фарміраванні атрадаў і падборы камандзіраў і камісараў на хімічным факультэце, факультэце радыёфізікі і электронікі, прыкладной матэматыкі.

Студэнцкае самакіраванне дзейнічае ва універсітэце ўжо больш за два гады і пранікае ва ўсе сферы жыцця. Прадстаўнікі студэнтаў і аспірантаў ужо ўвайшлі ў састаў вучонага савета універсітэта і саветаў факультэтаў. Найбольш развітыя формы самакіравання на механіка-матэматычным факультэце. Гэты вопыт атрымаў станоўчую ацэнку на з'ездзе камсамола Беларусі і рэкамендаваны да шырокага распаўсюджання. Нам неабходна абагульніць вопыт работы ў інтэрнаце № 6 і перавесці ўсе інтэрнаты на студэнцкае самакіраванне.

Важную ролю ў выхаванні моладзі адыгрывае ваенна-патрыятычная работа. Слабым месцам тут з'яўляецца падрыхтоўка дапрызыўнікоў да службы ў арміі.

Гаворачы аб выхаваўчай рабоце са студэнтамі, мы павінны прызнаць, што ў нас ёсць сур'ёзныя праблемы ў маральна-эстэтычным выхаванні.

Сярод прафесарска-выкладчыцкага саставу адбылося паляпшэнне маральна-псіхалагічнага клімату, асабліва на факультэце журналістыкі, кафедры гісторыі філасофіі і логікі. Па-ранейшаму выклікае заклапочанасць стан на кафедры марксісцка-ленінскай філасофіі прыродазнаўчых факультэтаў.

І, як ні балюча гаварыць, вырасла ў гэтым годзе і колькасць правапарушэнняў, асабліва зробленых супрацоўнікамі (26) і замежнымі студэнтамі. А іх колькасць сярод савецкіх студэнтаў паменшылася. Статыстыка правапарушэнняў па факультэтах і ў падраздзяленнях наступная: АГЧ — 11, факультэт радыёфізікі і электронікі — 6, журфак — 4, фізфак, геафак і філфак — па 3, ФПМ, мехмат, падфак — па 2, астатнія — па 1. У многіх выпадках парушаліся тэрміны рэагавання. Так, студэнт IV курса факультэта радыёфізікі і электронікі А. А. Папко трапіў у медвыцвярэзнік. Дасланае паведамленне своечасова разгледжана не было, і Папко трапіў у медвыцвярэзнік другі раз. Асаблівы «падарунак» паднёс геаграфічны факультэт. У выцвярэзнік разам трапілі намеснік дэкана І. П. Галай і дацэнт кафедры фізічнай геаграфіі СССР Н. П. Хаміцкі.

У мінулым годзе паслабіў сваю работу савет ветэранаў вайны і працы.

Галоўным у рабоце шэфскага сектара парткома была арганізацыя шэфскай дапамогі саўгасу «Гарадок» Уздзенскага раёна.

Ужо хутка год, як у нас пачала функцыяніраваць яшчэ адна грамадская арганізацыя — жансавет. Пакуль яна знаходзіцца на этапе свайго станаўлення. Аднак некаторы вопыт, поспехі, а таксама праблемы ўжо ёсць.

Спадзяёмся, што мы паспяхова вырашым ускладзеныя на нас задачы.

М. ЮРЧУК,
сакратар парткома
БДУ імя У. І. Леніна.

ПАТРАБУЕ ВЫРАШЭННЯ

Касцюм без гузікаў

ПЫТАННІ РАЗВІЦЦЯ МАТЭРЫЯЛЬНА-ТЭХНІЧНАЙ БАЗЫ ХВАЛЮЮЦЬ САКРАТАРА ПАРТЫЙНАЙ АРГАНІЗАЦЫІ ХІМІЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА В. Л. ЛАМАКА.

УСЕ МЫ добра разумеем: перабудова вышэйшай школы — працэс вельмі складаны і адбываецца ён не так хутка, як нам хацелася б. Я буду гаварыць пра тое, што баліць, што ўжо на працягу дзесяцігоддзя хвалюе і партбюро, і дэканат хімічнага факультэта.

Матэрыяльна-тэхнічная база даўно ўжо не адпавядае ўзроўню сучаснай хімічнай лабараторыі. Выкладчыкам даводзіцца вучыць студэнтаў на абсталяванні дваццацігадовай даўнасці, таму што дасягненні навукі да нас яшчэ не дайшлі. Якім жа чынам паляпшаць якасць падрыхтоўкі спецыялістаў, калі на лекцыях гаворым аб развіцці сучасных метадаў даследаванняў, а лабараторная практыка адпрацоўваецца на дзедаўскіх прыладах.

Універсітэт набыў і ўстанавіў на нашым факультэце тэлекомплекс для дэманстравання малюнкаў, слайдаў, тэлефільмаў у час чытання лекцыйных курсаў коштам 75 тысяч рублёў. Карыснае абсталяванне пакуль прастойвае, таму што патрэбна яшчэ тысяча рублёў, каб стварыць копіі дэманстрацыйнага матэрыялу. Разумееце? Гэта тое самае, што справіць добры касцюм і не насіць яго таму, што не знайшлося грошай, каб купіць гузікі.

Але ж і самыя смелыя і мэтазгодныя вучэбна-метадычныя новаўвядзенні, самае сучаснае абсталяванне не змогуць прыносіць карысць, калі не будзе цеснага супрацоўніцтва дзвюх дзеючых асоб жыцця ВНУ — выкладчыкаў і студэнтаў.

Выбар зместу заняткаў і іх арганізацыя, праблемнае пабудаванне лекцый — гэта клопат настаўніка. У студэнцкай аўдыторыі павінен нарадзіцца дух сапраўднай барацьбы за веды, а не за высокі працэнт паспяховасці, які фігуруе ў некаторых справаздачах.

На жаль, у час атэстацыі нярэдка ўся ўвага ўдзяляецца наяўнасці вучонай ступені і колькасці публікацый. Таму, абараніўшы кандыдацкую дысертацыю, іншы выкладчык адразу плануе работу над доктарскай, імкнецца атрымаць мінімальную нагрузку і амаль не ўдзельнічае ў выхаваўчай рабоце. Тыя ж, хто асноўную ўвагу надае вучэбна-педагагічнай рабоце, вымушаны слухаць папрокі аб навуковай бяздзейнасці. Мы забываем, што вучэбна-выхаваўчы працэс — гэта своеасаблівая лабараторыя для даследаванняў. Ні адзін карысны семінар, ні адна цікавая лекцыя не атрымаюцца без сур'ёзнай, творчай работы.

КРОКІ ПЕРАБУДОВЫ

Гульні дарослых

ТЫМ, ХТО З НЕДАВЕРАМ СЦВЯРДЖАЕ: «ГЭТА ЖАРТЫ НАД СТУДЭНТАМІ», АДКАЗВАЕ САКРАТАР КАМІТЭТА КАМСАМОЛА УНІВЕРСІТЭТА А. ЖУК.

МНОГА скептыкаў было на нашым шляху да самакіравання. І толькі падтрымка рэктарата і парткома дазволіла нам больш чым два гады назад увесці элементы самакіравання. Хаця гаварыць аб тым, што на ўсіх факультэтах адказна падыходзяць да гэтай справы, ранавата. Дапамагаюць нам дэканаты мехмата і ФПМ, гістфака і фізфака.

Чамусьці не вельмі ахвотна падтрымліваюць на факультэтах нашу прапанову дазволіць студэнтам старэйшых курсаў, якія здалі дзве сесіі на «выдатна», вучыцца па індывідуальных графіках. Толькі 52 студэнты працуюць зараз так, а ўсяго ў нас 805 выдатнікаў. Няўжо ніхто з іх не заслугоўвае права вольнага наведвання?

І яшчэ. На нашу думку, усё большае распаўсюджанне павінна атрымаць самакіраванне ў студэнцкіх інтэрнатах. Ужо некалькі гадоў працуе так інтэрнат № 6. І жыхары яго пакуль не шкадуюць аб новаўвядзенні. Прайшоў сход у інтэрнаце № 4, на якім вырашана перайходзіць да самакіравання. Спадзяёмся, што нарэшце пасля доўгіх спрэчак вырашаць наладжваць жыццё па-новаму і студэнты, што жывуць у «адзінцы».

МІКРАФОН У ЗАЛЕ

Недакладных навук не бывае

ЛІЧЫЦЬ ДЫРЭКТАР ІНСТЫТУТА ПАВЫШЭННЯ КВАЛІФІКАЦЫІ ВЫКЛАДЧЫКАЎ ГРАМАДСКІХ НАВУК В. П. КУЗЬМЯНКОЎ.

Я АДНОШУСЯ да катэгорыі грамадазнаўцаў, якім зараз дастаецца больш, чым каму. Нас крытыкуюць. А мы спрабуем разабрацца, чаму ў студэнтаў прапаў інтарэс да вывучэння грамадскіх навук? Зыходзячы з вопыту работы нашага інстытута, з абмену думкамі з калегамі, магу канстатаваць, што ў апошні час абуджаецца жаданне набываць веды па грамадскіх дысцыплінах, якое было заглушана перыядам застою. Галоўную трывогу выклікае змест вывучаемых дысцыплін. Зараз мы імкнёмся вызваліць курсы ад дагматычных напластаванняў і лакіроўкі рэчаіснасці. У той жа час патрэбна прадугледзець магчымасць перабольшання ў выкрывальным запале.

Відавочна, што па падручніках па гісторыі КПСС, філасофіі, палітычнай эканоміі, навуковаму камунізму вучыць студэнтаў нельга. Такім чынам, уся адказнасць за змястоўную частку кладзецца на выкладчыка.

Мы адчуваем цяжкасць і ў тыражаванні лекцый. Размова ідзе аб карэнным паляпшэнні матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння выкладчыкаў грамадскіх навук, аб аснашчэнні вучэбных і даследчых працэсаў сучаснымі сродкамі інфарматыкі і электронікі. Тут мы адсталі. А вучоныя тым часам падлічылі, што выкарыстанне тэхнічных сродкаў дапамагае выкладчыкам палепшыць засваенне матэрыялу на 25 працэнтаў, скараціць тэрмін вывучэння той ці іншай праблемы на 20—25 і павысіць узровень засваення вучэбнага курса на 35 працэнтаў.

У арганізацыі навукова-даследчай работы па грамадскіх навуках таксама шмат праблем. І яны дакладныя, бо недакладных навук не бывае. Таму ёсць адно пажаданне партыйнаму камітэту: з усёй шматграннасці і складанасці праблем, якія тут вырашаюцца, трэба вылучаць прыярытэтныя напрамкі дзейнасці. На мой погляд, адным з іх можа (ды і павінна) стаць развіццё грамадскіх навук ва універсітэце.

ГАСПАДАРЫЦЬ ПА-НОВАМУ

Беспрацоўная ідэя

У НЕАБХОДНАСЦІ СТВАРЭННЯ НОВЫХ ТЭМАТЫЧНЫХ ПЛАНАЎ ПЕРАКОНВАЕ ДЫРЭКТАР СКТБ З ДОСЛЕДНАЙ ВЫТВОРЧАСЦЮ М. І. АКІМАЎ.

НАША ЗАДАЧА — выкананне доследна-канструктарскіх работ па выніках завершаных навуковых даследаванняў на аснове дагавораў з арганізацыямі галіновых міністэрстваў, а не аказанне тэхнічнай дапамогі. Што ж мы маем? Калі ў АН БССР на дзесяць даследаванняў па прыродазнаўчай навуковай галіне прыходзіцца каля дванаццаці чалавек у канструктарскім бюро, то ва універсітэце па дзесяць чалавек у НДІ і НДЧ, а ў канструктарскім бюро няма і трох, тым не менш канструктыўнаму вырашэнню гэтай дыспрапорцыі ні партком, ні рэктарат не надаюць належнай увагі. Хаця вядома ўсім: якой бы цудоўнай ні была навуковая ідэя, да таго часу, пакуль яна не будзе ўвасоблена ў канструктыўнай дакументацыі, матэрыялізавана ў канкрэтным аб'екце, яна не рэалізуе свайго патэнцыялу.

Увядзенне вытворчага курса ў нейкай ступені стварыла аснову для развіцця доследна-вытворчай базы універсітэта, але і тут каля 500 квадратных метраў плошчы былі выключаны з вытворчага цыкла. Яны ж павінны даваць аб'ём вытворчасці больш за 300 тысяч рублёў.

Адсутнасць плошчы для размяшчэння канструктарскіх падраздзяленняў не дае магчымасці павялічваць аб'ём работ. Гэтыя пытанні сёння не знаходзяць свайго вырашэння. Напружаны, але рэальны план павінен вызначыць нашу работу ў новых умовах гаспадарання. Ад яго эфектыўнасці, структуры залежыць эканамічны дабрабыт усяго нашага калектыву, магчымасці далейшага развіцця. Сёння такога плана няма.

ПЕРАДА МНОЙ — НЕВЫСОКІ БАР'ЕР. АЛЕ ЕН ЗДАЕЦЦА МНЕ ВЫШЭЙ І ДАЎЖЭЙ ЗА КІТАЙСКУЮ СЦЯНУ: ПА АДЗІН БОК Я— СА СВАІМІ, БЕЗУМОЎНА, РУЖОВЫМІ ЎЯЎЛЕННЯМІ ПРА КІНО; ПА ДРУГІ — ЯНЫ, ТЫЯ, ХТО ПРА КІНО ВЕДАЕ НЕ ПА ЧУТКАХ, А, БАДАЙ, УСЕ, ТАМУ ШТО ЯНЫ РОБЯЦЬ ЯГО.

НАТАТКІ ДЫЛЕТАНТА

Пра кіно не па чутках

КІНО
КІНО
КІНО

Пралог

КІНАСТУДЫЯ... Урэшце, мне пашанцавала і я змагу дакрануцца да гэтага фантастычнага, недасягальнага, заўсёды вабячага свету кіно. Сёння я зраблю ў ім першыя крокі. І кожны наступны дзень я буду прыходзіць у гэты свет, каб даведвацца пра яго ўсё больш і больш.

Маё знаёмства з кінастудыяй пачалося з ТА

«Летапіс»

— аднаго са звенняў вялікага рабочага механізма «Беларусьфільма». Гэта — творчае аб'яднанне дакументальных, навукова-папулярных фільмаў і хронікі. Тут ствараюць кіналетапіс нашых дзён.

Ідэя адшукаць тут каго-небудзь па тэлефоне будзе недарэчнай. Асабліва рэжысёра: рэжысёр дакументальнага кіно (як, дарэчы, і мастацкага) не мае пастаяннага рабочага месца — кабінета, стала і г. д. На просьбу паклікаць яго да тэлефона вам абавязкова адкажуць: «Ён быў, але зараз ходзіць недзе...»

«Недзе» — гэта бясконцыя, складаныя, як лабірынт, калідоры, у якіх вядуцца не менш бясконцыя размовы і спрэчкі. Калі хочаш даведацца наконт апошніх навін беларускага кіно — дастаткова прагуляцца па калідоры міма мноства дзвярэй з таблічкамі, на якіх — назва карціны і прозвішча рэжысёра. Гэта — пакоі здымачных груп. Заканчваецца работа над стужкай, і пакой перадаецца іншым рэжысёрам і адміністратарам, паяўляюцца новыя таблічкі. А пакуль: «Пяць прэзідэнтаў» В. Рубінчыка, «Начны матрос» Л. Нячаева, «Дуброўскі» В. Нікіфарава і г. д. Але гэта — мастацкае кіно. У дакументалістаў рабочы кабінет — мантажны пакой. Тут, сярод чорных стужак кінаплёнкі, якія ўсцілаюць амаль усю падлогу, стаіць мантажны стол з маленькім экранчыкам, перад якім аўтары фільма, без перабольшання, праводзяць дні і ночы. Так, калі я паспрабавала раніцай знайсці Валерыя Давыдавіча Рубінчыка, каб узяць інтэрв'ю, мне адказалі: «Ён учора працаваў у начную...»

Кіно — дзіця стагоддзя, што падпарадкоўваецца законам эканомікі і вытворчасці. Таму і для кіно існуюць смета, расход, улік і план. Рэжысёр — слуга двух гаспадароў, якому заўсёды не хапае часу.

Паступова многае на студыі стала для мяне звыклым: людскі кругаварот у калідорах, змяшанне гукаў венскага вальса і хард-року, зусім фантастычныя касцюмы акцёраў, пахі лаку і свежай стружкі ў вялізных пячорах цёмных павільёнаў і г. д. Але немагчыма прывыкнуць да таго, што заўсёды хвалюе і абяцае мноства нечаканасцей. Гэта

Здымкі

Малады рэжысёр Паша Пікман заканчваў работу над кіначасопісам «Савецкая Беларусь». Тэма апошняга сюжэта — наркаманія. «Кан'юнктура» — скептычна заўважыце вы. Аднак у беларускім кіно на сённяшні дзень гэтай праблеме не прысвечана ніводнай часткі (так завецца дзесяць мінут экраннага часу), таму П. Пікмана можна назваць своеасаблівым першаадкрывальнікам.

Чакаліся здымкі ў наркалагічным дыспансеры, псіхалагічнай бальніцы, аддзяленні міліцыі. Неабходны былі сустрэчы з хворымі, зусім маладымі хлопцамі і дзяўчатамі, з іх бацькамі, нервовымі, змучанымі людзьмі... Ад рэжысёра і аператара патрабавалася далікатная работа: амаль усе здымкі — схаванай камерай і з прытрымліваннем ананімнасці героя.

Былі складанасці, якія ёсць амаль на кожных дакументальных здымках: збянтэжанасць і нежаданне здымацца, боязь трапіць у крытычны сюжэт і г. д. А іншы раз перад намі проста зачыняліся дзверы, і тады ні лісты са студыі, ні ўмяшанне міліцыі не маглі дапамагчы іх адчыніць.

Так здарылася ў сёмым аддзяленні псіхіятрычнай лячэбніцы. У другім аддзяленні нам пайшлі насустрач, неабходны матэрыял быў такім чынам зняты. Аператар Саша Бароўскі «прагуляўся» камерай па закрытых кратамі вокнах і адмежаваных сеткай лесвічных праёмах. Здаецца, усё атрымалася. Але перад вачыма яшчэ доўга стаяў твар, які расчырванеўся ад «такой нахабнасці».

Магчыма, у класікаў усё было інакш. Але і яны вымушаны былі цягаць з сабой нязручную асвятляльную апаратуру (якасць айчыннай кінаплёнкі ніжэй усякіх ацэнак), любымі спосабамі пазбягаць стракатання кінакамеры і таксама адчувалі абмежаваны метраж плёнкі і малілі сваіх герояў выказаць думку як мага трапней і гаварыць карацей. Такое становішча было і застанецца, напэўна, яшчэ надоўга...

Навошта я раблю такое адступленне? Мне, дарагі чытач, вельмі хочацца, каб ты, гледзячы на экран, быў добразычлівым і ўважлівым. Сучаснае кіно — і дакументальнае, і мастацкае — звязана з такімі ўмовамі, з такой жорсткай у адносінах да здароўя кінематаграфістаў работай, што проста крыўдна за тваё неразуменне, а галоўнае, няўменне і нежаданне зразумець кінатвор.

Кінематограф перажывае новы час. Ён чакае гледача ўдумлівага, які ідзе на зваротную сувязь, які здольны і ацаніць вартасці, і ўбачыць шэрасць.

Эпілог

Вось і ўсё. Я зноў па-за драўляным бар'ерам. У мінулым — выезды на здымкі, сустрэчы з рэжысёрамі, мастакамі, аператарамі. Успаміны, як клавішы раяля — белыя і чорныя, прымі хоць адзін і ўжо немагчыма будзе не сфальшывіць. А гэтага не хочацца рабіць нават у такіх кароткіх нататках, як гэтыя.

«Глядзі,— гаварылі мне сябры,— не разбі аб рэальнасць свае крыштальна чыстыя мары!» Але мае мары аказаліся больш блеклымі ў параўнанні з гэтай шматфарбавай, перапоўненай стрэсамі і натхненнем рэальнасцю.

Ж. МІХАЙЛАВА,
студэнтка факультэта журналістыкі.

НАШЫ СУСТРЭЧЫ

АКТРЫСА

— МНЕ НЕЛЬГА скардзіцца: экран падарыў сустрэчы з дзіўнымі жаночымі лёсамі. За плячыма ўжо больш 40 такіх сустрэч — сярод іх жанчыны самыя розныя: шчаслівыя, няшчасныя, пакорлівыя, мяцежныя, якія любяць і ненавідзяць... Паверце, не імкнучыся быць арыгінальнай, я сапраўды не магу адказаць, якая з іх мне даражэй, таму што люблю ўсіх аднолькава, кожнай з іх аддадзена частка жыцця, дні і месяцы радасці, роспачы і надзеі. Тым больш гэтыя характары створаны цудоўнымі аўтарамі: Шолахавым, Маміным-Сібіраком, Шышковым, Сейфулінай, Каверыным, Купрыным, Трэнёвым...

Загадкавая Алеся, ганарлівая і непакорлівая Анфіса з «Угрум-ракі», верная Марфа з «Жураўліка», самаддадная Вірынея з аднайменнага фільма, знаходлівая журналістка са стужкі «На Гранатавых астравах», Таня Уласенкава з «Адкрытай кнігі»... А цяпер перад намі сама Людміла Аляксееўна ЧУРСІНА. Народная артыстка СССР. На гэты раз яна таворыць ад свайго ўласнага імя — пра тое, што яе хвалюе, радуе, што напаўняе яе жыццё.

— Як пісала А. Ахматава: «Есть три эпохи у воспоминаний, и первая — как бы вчерашний день...». Я б назвала сваю першую эпоху ўспамінаў — кінематаграфічнай. Шмат гадоў, каля пятнаццаці, я дастаткова поўна займалася кінематографам. У нейкі момант яму здрадзіла. Вельмі складана пастаянна матацца па ўсёй краіне ў цягніках і самалётах. І паколькі я ўсё-такі закончыла тэатральны інстытут і нават нейкі час працавала ў тэатры імя Вахтангава, то, натуральна, сум па сцэне зрабіў сваю добрую справу, і я вярнулася ў тэатр... Але пры гэтым вельмі ўдзячна кінематографу, які падарыў мне прызнанне і добрыя адносіны гледачоў, цэлы этап сустрэч у жыцці і, зразумела, на экране.

— Ваш дэбют у фільме «Данская аповесць» быў паспяховым...

— Імкнуся вельмі далікатна абыходзіцца з такімі паняццямі, як поспех, шчасце, перамога — мы зрабілі іх нейкімі звычайнымі словамі, не заўсёды па сутнасці і значнасці іх ужываем. Але сёння я магу сабе дазволіць іх выкарыстаць. І не пабаюся сказаць, што мой дэбют сапраўды быў паспяховым, шчаслівым. Але не дзякуючы мне. Гэтаму садзейнічаў цудоўны аўтар Міхаіл Шолахаў.

Гэты фільм як кросная маці для мяне. Тым больш я тады яшчэ была студэнткай IV курса тэатральнага інстытута. І ўпершыню мне на экране трэба было любіць, ненавідзець, здраджваць, станавіцца маці, паміраць. Я была падобна на чалавека, які не ўмее плаваць, калі яго кідаюць у ваду. Мне адразу давялося зразумець складанасць і адказнасць і вялікую працу, якіх патрабуе прафесія акцёра.

— Амаль што кожная дзяўчына марыць быць актрысай. А Вы, нам вядома, не збіраліся звязваць сваё жыццё з тэатрам і кіно — пасля заканчэння школы прыехалі ў Маскву паступаць у авіяцыйны інстытут...

— Так. У тэатральны пайшла «за кампанію» з сяброўкай. Экзамены не хвалявалі: мела сярэбраны медаль. Пачуццё страху, скаванасць мяне не прыгняталі — гэта, напэўна, і дапамагло. Калі прачытала сваё прозвішча ў спісах прынятых, падумала: паспрабую, а раптам?.. У МАІ паступіць заўсёды паспею. Але, як гаворыцца, уваход у кіно каштуе 50 капеек, а выхаду з яго няма.

— Што Вам у цяжар і што радуе ў прафесіі кінаакцёра?

— Засмучаюць адносіны да акцёра як да апошняй асобы на здымачнай пляцоўцы. Сумна і тое, што некаторыя рэжысёры часам не разумеюць і не могуць добра растлумачыць, чаму яны здымаюць іменна гэту карціну, што хвалюе, што сугучна ім у гэтым сцэнарыі.

У кіно акцёр працуе перад халодным позіркам кінакамеры. Іграе для гледача, але без гледача. На сцэне мы чуем ваш подых, вашы адносіны. Гэта своеасаблівы крытэрый нашай ігры. У кіно ж гэтага няма.

Дадам, што наша прафесія патрабуе двайной мужнасці, таму што кінематограф перш за ўсё жорсткі да акцёраў. Ён раптоўна можа ўзнесці і наадварот — аддаць забыццю. Невыпадкова некалі Ахматава сказала: «Молитесь на ночь, чтобы утром не проснуться знаменитым».

Першая мужнасць — прачнуўшыся вядомым, застацца спакойным да агеньчыкаў славы. І другая, больш моцная мужнасць патрабуецца, калі застаешся ў баку.

А радуе тое, што наша прафесія патрабуе імгненнай мабілізацыі ўсіх эмацыянальных, духоўных струн, дазваляе адчуваць неверагодную адказнасць за кожны крок, не дае расслабляцца. Калі ў тэатры нешта не атрымалася сёння, то гэта можна выправіць на апошніх спектаклях. У кіно зробленае ўжо не пераздымеш.

— Зараз Вы мала здымаецеся ў кіно...

— Па-першае, шмат нецікавага прапаноўваецца. Па-другое, пасля доўгага перапынку я зноў вярнулася ў тэатр — працавала ў Ленінградскім драмтэатры імя А. С. Пушкіна. Іграла горкаўскую Лізу Пратасаву у «Дзецях сонца», чэхаўскую Шурачку ў «Іванаве». А ў 1984 годзе перайшла ў Цэнтральны акадэмічны тэатр Савецкай Арміі: мяне запрасілі на ролю Настассі Пілiпаўны ў спектаклі па раману Ф. Дастаеўскага «Ідыёт». У ЦАТСА зараз іграю лэдзі Макбет у трагедыі Шэкспіра, у п'есе «Радавыя» — Веру Дугіну. А нядаўна мне ўпершыню даверылі вострахарактарную, гратэскавую ролю.

— Што, на Вашу думку, талент?

— Мне здаецца, талент — гэта вельмі яркая, прыродай дадзеная індывідуальнасць, плюс неверагодная праца.

— Гавораць, зараз знізілася патрабавальнасць гледача да акцёра: ён не абсвістває, не закідвае гнілымі памідорамі...

— Я не зусім згодна. Прыходзіць шмат лістоў у «Советский экран», «Искусство кино», дзе гледачы дастаткова кампетэнтна аналізуюць работу акцёраў. І «Кінапанарама», і творчыя сустрэчы, і маса літаратуры дапамагаюць гледачу разумець, што акцёр — чалавек залежны і нельга ва ўсіх няўдачах абвінавачваць яго.

— Вы такая прыгожая і маладая... У вас ёсць нейкі «рэцэпт» маладосці і прыгажосці?

— Я не скажу больш арыгінальна, чым сказаў Гётэ: «Бяздзейнае жыццё — гэта дачасная старасць». Таму работа і яшчэ раз работа.

Т. ПАДАЛЯК.
В. ЖАРЫНА.

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка «Чырвоная зорка» МВПА імя Я. Коласа.
7 студзеня 1988 г.
Зак. 1607.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБРУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4, ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

В. а. рэдактара
З. А. АЛЯШКЕВІЧ.